

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28 Cor.
Pe un jum. . . 14
Pe o lună . . . 240
Nrul de Duminecă:
Pe un an . . . 5 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.
Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscripte nu să îna-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Cuvânt către cetitori.

In numele domnilor proprietari ai ziarului „Tribuna” și ai Institutului tipografic din Arad, pe cum și ascultând dorința stimaților noștri colaboratori și a numeroșilor cetitori, ținem să declarăm, pentru a pune capăt clevețirilor nedemne, deslănțuite în jurul nostru, următoarele:

1. Considerăm încercarea unora, de a falsifica însușirea de intransigență a „Tribunei”, prin denunțarea unor presupuse legături ale ei cu bărbați politici înstrăinați de neam, sau chiar cu agenți de ai guvernului, drept o născocire de capete bolnave și o infamie, pe care o respingem categoric.

2. Constatăm că, prin așa zisa acțiune de primenire, n'am urmărit nici o abatere dela principiile politice noastre și că nu ni-se poate dovedi cu nici un cuvânt, că ne-ar fi trecut vre-odată prin minte vre-o schimbare de front în lupta pentru programul de idei dela 1881.

3. Ingriiorările Comitetului și teama sa de tentative de spargere a solidarității, sau de închipuite decapitări, iarăș nu intră în intențiile noastre. Și găsim că o alarmare a oficialității, sau un pronunțament solemn împotriva noastră, ca ziar independent, erau cu totul de prisos și în orice caz erau și o greșală politică, căci dădeau la iveală o suspectă intoleranță împotriva dorințelor de progres și de regenerare a mișcării noastre sociale și politice.

4. Recunoaștem că în coloanele noastre s'au ridicat hestioni de competență și de moravuri și că ne dăm seama de rămirile ce au putut produce, mai ales că sunt atât de sensibile coardele, când atingi interesele locale și cele personale! Dar e știut, că selecțiunea valorilor astăzi e fatală și că, dreptul de a le cântări, este un drept liber al ori-cărui organ de publicitate, de care vom uza și noi, decât ori vom simți trebuința.

5. Luăm cu bucurie la cunoștință faptul, că în sfârșit Comitetul, cedând opiniei publice nemulțumite și ascultând în parte și de protestările „Tribunei”, e pe calea cea mai bună de a înfiripa o organizație. Iar dacă la adunarea sa dela Budapesta ne mai făcea și hatărul de a se pronunța, ceva mai categoric, într'o înaltă chestiune de ordin politic, cum ar fi fost de o pildă tratativele de împăcare și declarațiile d-lui Mihu, mărturisim că am fi fost și mai mulțumiți. Excelentă impresie ar fi făcut apoi, dacă

onoratul Comitet, în loc de a se fi constituit în areopag de judecare necăjită, ne-ar fi surprins cu vestea, că unul dintre luminile noastre politice a și elaborat un proiect, care să reprezinte punctul de vedere românesc, în apropiata campanie pentru votul universal. Dar vom aștepta mai departe.

6. Cât pentru încetarea organului oficial „Lupta”, care lasă, fără îndoială, o dovadă dureroasă despre capacitatea publicistică și administrativă a Comitetului, credem că a săvârșit un act de bună și tardivă deslegare de păcate și că eternul non bis in idem ar fi trebuit să-l aibă în vedere. Dacă însă Comitetul a ținut să aibă totuș numai decât un fel de monitor oficial al său propriu, în care să desfășure lupta din nou și să comunice poporului rezultatele pozitive ale faptelor săvârșite, a făcut-o probabil din considerații de muncă mai intensă și ca principiu nu avem nimic împotriva, ci ne bucurăm de noul tovarăș, ce se anunță.

7. Ținem însă să anticipăm, că dacă știrile, puse în circulație, despre intenția Comitetului de a-și întemeia ziarul său oficial aici în Arad, se vor a-deveri, vom considera această faptă nesocotită ca o spădă directă la adresa „Tribunei” și ca o provocare adevărată la război între frați! Sunt 14 ani decând în acest centru românesc „Tribuna” și cu instituțiile ce-i aparțin, cu jertfe de oameni și de bani, cu încordări supraomenești de energie, a creat aici un centru de statornice preocupări sociale și culturale și de apărare a cauzei naționale, cum până astăzi alt ziar nu se poate mândri. Și sunt atâtea alte centre nesocotite; Sibiiul nu are ziar; Clujul e ca vai de lume; Blajul însuș e strâns în obezile „Unirei”, — iar dintre atâtea locuri întunecoase, cari așteaptă lumină, Comitetul să nu găsiască decât tocmai Aradul? Este acesta un semn de chibzuință a Comitetului despre felul său de a trata chestiunile de solidaritate? Dacă e glumă, o înregistrăm pur și simplu. Dar, dacă vestea se va confirma, dacă aventura se va traduce în faptă, prevenim de-acuma peonoratul Comitet, că vom considera încercarea sa drept un atentat odios împotriva „Tribunei” și a instituțiilor ei și că îi vom lăsa toată răspunderea, făcându-ne datoria! —

Aceste am avut să le spunem către mulțimea noastră cetitoare, pe care ne răzimăm și pe care am voi să o știm la adăpost de această meschină

tesătură de intrigi, fatale în o viață de luptă dreaptă, când de dragul binelui și al adevărului, cuvântul cade mai aspru și doare mai tare.

Redacția „Tribunei”.

Părerea unui vienez.

O părere liberă și aceasta, dar să nu se sperie nimeni, căci este în altă ordine de idei. E vorba de opinia exprimată, zilele acestea, în revista „Oesterreichische Rundschau”, de către colaboratorul ei politic, dl baron de Chlumsky.

Vorbind despre tratativele de pace dintre guvernul maghiar și noi, Români, dl Baron de Chlumsky, acest bun cunoscător al cauzei românești, care în numita revistă a mai atins în mod favorabil luptele noastre, se pronunță într'un mod condensat și foarte semnificativ, scriind următoarele rânduri:

»Pe cum puteam să prevedem cu luni întregi înainte, tratativele dintre guvernul maghiar și poporul român n'au putut duce la nici un rezultat. Până acum Românii ce e drept, au rezistat ademenirilor maghiare. Întrebarea însă este, dacă vor mai avea putința de a rezista înainte? Presiunea exercitată asupra lor este așa de mare, iar Maghiarii înțeleg așa de minunat să întrebunțeze aparatul întreg al administrației și al justiției lor în scopurile lor de desnaționalizare, încât continuarea sistemului actual de guvernare va înfrânge și puterea de rezistență a Românilor. Astfel că, dacă odată noi, cei din Viena, vom întreba: unde sânt »naționalitățile« din Ungaria, cu sprijinul cărora voiam să ne împotrivim aspirațiilor maghiare, ne vom pomeni, că nu mai putem conta pe acești aliați ai noștri, pe cari singuri noi i-am abandonat...»

Iată aici părerea unui distins scriitor politic din Austria. Și cum din afară s'au rostit așa de puținii bărbați competenți asupra acestei chestiuni, ce ne-a frământat atât de mult în timpul din urmă, cum ideia aceasta a baronului Chlumsky este atât de originală și de îndrăzneată, e bine să-i cântărim importanța.

Vedem deci, înainte de toate, că în cercurile germane a fost din capul locului o absolută îndoială în lealitatea guvernului maghiar față de Români. Interpretul acestor cercuri, dl Chlumsky, ne vorbește aici de o suspectă operă de „ademenire” a guvernului. Este ca și când ar zice, că la Viena s'a simțit îndată stratagema guvernului maghiar de a căuta toate căile posibile și a simula numai o pace artificială, pentru salvarea aparențelor.

Observăm în acest punct că sentimentul acesta al Vienezilor l-am împărtășit și noi, Românii, dela chiar începutul preliminarilor de pace. A fost mai întâi firea noastră cea sceptică, ce nu ne-a lăsat să credem în minuni. Au fost multe fapte ale guvernului, îndreptate în contra noastră, cari erau în absolută contradicție cu orice veleități pacifică. Și a venit mai pe urmă solemnă teorie cu dușmănia dintre „egal la egal” și a mărit prăpastia. Astăzi numărul celor optimiști între noi și a celor ce au o bună doză de încredere în glasul Sirenei chemătoare a scăzut în mod considerabil. Și oameni de lealitate a dlui Mișu, cari ar încerca, cu inimă curată, să dispună sentimentul public al Românilor spre făgașul unei înțelegeri, par a porni o muncă zădarnică.

*

Așa dar ce vom face în viitor?

Părerea dlui Chlumecky aici e foarte pesimistă. Dsa cunoaște tărnia administrației, vede mâna zdrobitoare de libertate a justiției maghiare și în consecință ne prezice un trist viitor. Părerea omului politic din Austria este, că, cu ajutorul administrației și a justiției, noi vom fi complet desnacionalizați, puterea noastră de rezistență va fi biruită în curând și dacă nu ne vom supune de bună voie, ne vor doborî direct legile țării.

Ce e drept, bărbații aceștia luminați ai popoarelor văd totdeauna mai departe. Părerea dlui Chlumecky poate să fie și în acest punct întemeiată. În fața forței majore, în fața unei majorități, care deține toată puterea în stat, este greu să rezistăm la infinit. Sistemele de corupție își dau roade de pe acum și clipele vieții noastre interne sânt uneori atât de tulburi și de amețitoare, încât se pare că viitorul se pierde într-o ceață îndepăr-

tată. Dar să ni-se îngăduie totuși o ultimă speranță. Credem că slăbiciunea aceasta evidentă de a rezista, de a ieși la suprafața unei lupte mai largi, este numai trecătoare. Căci vremile se schimbă, oamenii se înlocuiesc, mijloacele de luptă se regenerează și nimeni n'are să poată înfrânge pe cei mai băștinași locuitori ai acestei țări.

*

Iată Baronul de Chlumecky ne-a indicat singur un astfel de mijloc. Și la rîndul nostru îl împărtășim, căci l-am semnalat și noi în diferite articole.

În articolașul său din „Oesterreichische Rundschau”, dsa vorbește de Români ca de o naționalitate aliată și exprimă părerea, că naționalitățile din Ungaria ar fi putut fi singurul sprijin al Vienei împotriva aspirațiilor maghiare. În părerea aceea de rău, exprimată la sfârșit, pentru faptul că noi, Românii, am fost abandonați și sacrificați de cercurile vieneze, vedem un fel de reproș adresat celor competenți, cari privesc liniștiți la lupta aceasta surdă și nu fac nimic pentru împiedicarea unei hegemonii atât de vinovate.

Pentru noi Românii părerea aceasta a baronului Chlumecky, în clipele de astăzi, ne vine ca o prețioasă indicație. Este sigur că politica noastră trebuie să aibă și orientări de acestea, mai largi și să privească situația din punctul de vedere al popoarelor din întreaga monarhie austro-ungară. Desvoltarea provinciilor austriace, libertatea politică și națională a diverselor popoare de acolo, triumful principiilor democratice prin legea lor electorală, sânt tot idealuri, la cari trebuie să râvnim și noi. Dar ca să ajungem la ele și ca popoarele aceleiaș monarhii să nu fie conduse după două sisteme deosebite de cătră acelaș monarh, avem

nevoie ca Viena să aibă o mai caldă părtinire și un mai simțit sprijin moral pentru luptele noastre. Căci numai când se va întâmpla aceasta, rezistența ne va fi mai ușoară. Și când este vorba de o alianță împotriva aspirațiilor maghiare, ni se pare că nu naționalitățile dela noi, ci Viena ar fi datoare să premeargă cu pilde de prietenie.

Conferențele de partid nu trebuie decât anunțate. În sfârșit un strop de dreptate! Dl Dr. Nestor Opreanu, avocat în Sânmiclăușul-mare, după multă trudă și risipă de cerneală, a reușit — după cum ne scrie — să obțină dela ministerul de interne, ca dela supremul for politic al administrației, o declarație de mare preț ce privește respectarea, din partea forurilor administrative, a libertății conferențelor de partid. La un apel al dlui Opreanu ministerul a adus anume hotărîrea, că »ținerea conferențelor de partid nu e condiționată de nici o permisiune«, după ce libertatea acestor conferențe e garantată în mod clar în articolul de lege XXXIII: 1874, §-ul 104.

Știm că slujbașii administrației, de toată categoria, începând dela cei mai lacomi de merite patriotice și până la cel din urmă »coadă de topor«, au contestat în nenumărate cazuri în trecut acest drept cardinal și că au oprit în mod volnic conferențele partidelor politice nemaghiare. Urmând aceeaș practică samavolnică a oprit și notarul comunal din Sânmiclăușul-mare, conferența anunțată de partidul național german pe 4 Aprilie n. anul acesta, în acea comună. Bineînțeles însă, că șefii partidului german, dnii Dr. Ludovic Kremling și Reinhold Hegen, au disconsiderat orgoliul politic al notarășului din chestiune și că au stăruit ca conferența totuși să se țină, după cum s'a și ținut apoi. Santinela ideii de stat, firește, a jurat numai decât răzbunare și a osândit pe cei doi fruntași germani, dimpreună cu pe alți membrii ai partidului, prezenți în

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«

Putregai și jăratec.

— Insultătorilor d-lui Goga. —

De I. Stolan.

Quos vult perdere Jupiter, dementat prius.

Mi-a venit pe buze fraza latinească de mai sus, și am rostit-o, așa pentru mine, în vreme ce degetele-mi motoleau nervos ziarul plin de insulte la adresa dlui Goga. Peste puțin însă mi-am dat singur cea mai formală desmintire. Gândisem greșit. Cuvintele acestea nu se pot aplica micilor calomnatori. Ei nu sânt decât puțină pleavă din bogatul grâu al neamului nostru; și apoi, mințea, Jupiter nu li-o poate lua, fiindcă n'au avut-o niciodată. După aceea, prea s de neînsemnați pentru a atrage asupra lor măcar mânia temutului Fulgerător. Ași face și eu — biet muritor ce sânt — ca Jupiter Olimpianul și așa lăsa în pace aceste iasme ale mărunțelor patimi, dacă personalitatea dlui Goga n'ar fi așa de spe-

cială, în împrejurările și mai speciale, ale căror flăcări îl bat atât de luminos.

Cazul nu e unic în istoria societăților; el se va repeta încă, la infinit. Este așa de tristă această constatare, care rezumă chinuitoarea luptă a luminei cu întunericul, a omului superior cu mocirla mediocrității. Ea mai sintetizează și negliobia oarbă a omenirii, a aceleiaș omeniri care într'o explozie de ură nemuritoare și idioată, a răstignit acum douăzeci de veacuri pe cel ce se jertfia pentru binele ei...

Nu mă gândesc un singur moment să fac aici comparații ridicole ori deplasate; cu exagerări de acest fel aș reuși cel mult să-l servesc foarte rău pe domnul Goga a cărui parte o iau cu prilejul polemicilor sale. De alt-fel pe dl Goga îl văd așa cum trebuie să-l văd: un poet plin de talent, o inimă mare, o personalitate luminoasă și un aprig și cinstit luptător al cauzei românești. Mai mult decât un luptător: dsa este unul din conducătorii ei, ridicat la acest rang de talentul dsale, de tot felul său de a fi, de acel excendent moral al oamenilor superiori, care

se impune instinctiv... Să nu ne mire deci, după enumerarea atâtor calități, că există invidioși care-i vor răul — fără să reușească dealtmintrelea — și cari, ca broaștele rîtoase din *Chantecler*, ung cu bale rădăcinile și o parte din trunchiul copacului, în dorul lor de a împroșca cu venin privighetoarea ce cântă sus, ascunsă în ramuri, nepăsătoare și senină...

O spusei, calomnatorii d-lui Goga sânt neînsemnați, ei nu merită importanță dacă am judeca după rezultatul ce l-au atins cu insultele lor și care s'a manifestat prin o aproape unanimă protestare. Dacă am sta însă să cumpanim *intențiile* lor, ei merită interes. Căci în sufletul lor strîmb, în mințea lor obtuză pațimile se ciocnesc, cu o putere elementară. Din fericire pentru noi, ei sânt serviți de o inteligență slabă, care îi face de rîs, iar personalitatea lor — de cele mai multe ori anonimă — e moale și văskoasă ca trupul unui cloșan... Așa că, o silă nețărîmuri și hohote de rîs sânt efectele campaniei lor.

Dar o mînie surdă îți strînge inima când te gîndești că — ceva mai inteligenți, ceva

Fabrică de parchete,

Cluj—Kolozsvár.

Fabrichează orice parchete din sterjar și carpen pe fond de asfalt.

Lucrări de cherestrea în orice mărime, în lemn de stejar, carpen și brad.

Primește prelucrarea completă a dușumelelor.

conferență. Impotriva acestei osânde dl Opreanu a anunțat apel la vic-comitele comitatului, care a redus-o încâtva, dar a menținut totuși punibilitatea acuzațiilor pe motiv că notarul a fost în dreptul său când n'a îngăduit ținerea conferenței. Sentința vicecomitelui a fost apelată la ministerul de interne, care a achitat pe fruntașii germani invocând motivul legal de mai sus.

Aducem aceasta la cunoștința publicului românesc spre orientare.

România pe calea progresului. Ziarul »Neues Wiener Tagblatt« publică un articol intitulat »România«, în care zice că țara e în ajunul alegerilor generale și relevă succesul regimului de aproape patru ani al partidului liberal pe toate terenurile prevederii sociale. Autorul articolului conchide că statul, poporul, țara și societatea română se găsesc într-o stare de dezvoltare mereu crescândă în urma politicii eminamente civilizatoare a României.

Partidul liberal român poate să aștepte în liniște aprecierile rezultatelor muncii depuse.

Noul guvern austriac. Din Viena se telegrafiază: Tratatul baronului Bienert cu șefii de partid pentru alcătuirea noului guvern au reușit în parte. Noul guvern — guvern provizoriu de funcționari — ar fi numit în zilele dintâi ale lui Ianuarie.

Ministru-președinte va rămânea tot Bienert. Dintre foștii miniștri își va menține portofoliul și ministrul de comerț Weisskirchner.

Miniștrii comuni în Budapesta. Pentru a lua parte la ședințele delegaționale, miniștrii comuni Aehrenthal, Burian și Schönaihsch sosesc la Budapesta deja în cursul zilei de mâine. Cea dintâi ședință va avea loc Miercuri, în 28 Decembrie, Joi se va face recepțiunea delegaților în palatul regal din Buda, iar de Vineri începând se vor ține ședințele comisiunilor. După cât se afirmă din izvor semioficios, e cu puțință ca discuțiile delegaționale să aibă un singur obiect și

mai vânjoși decât sânt — și criminalele lor tentative ar putea să ne facă atâta rău. Căci e criminală străduința — în păcătoasele condițiuni în care trăim — de a distruge într'un om ca dl Goga, una din cele mai prețioase unelte de revendicare pe cari ni-le-a hărăzit Cel de sus. E negliobă și de neiertat intenția de a înfățișa dușmanilor într'o lumină searbădă și falsă, ca într'o oglindă ciuruită, pe una din gloriile neamului nostru. Respiră trădare apucăturile acestea — și trădarea merită ură și dispreț...

Din fericire, vorbele de mai sus sânt toate la condițional. Realitatea e mai liniștitoare, fără ca insultătorii să fie mai curați. Tot murdari rămân și nu le menajăm nici sila nici disprețul nostru. Rămâne încă să dovedim cât de stângaci sânt în felul cum injură și că în loc de-a înăbuși jăratecul cu putregai, ei l-au ațâțat făcându-l să strălucească și mai tare...

Mai întâi, observați-i cum îi orbește patima de tare, de-i face să jongleze cu acuzații atât de copilărești, atât de lălele în naivitatea lor pretențioasă!... Autorul *Unui Om* și al *Frumoasei cea de pe urmă* să nu se sinchisească deci când îl întreabă bieții cu ce bani călătorește el în Apus, nici când îl învinuiesc că nu săvârșește munci grele cu sapa ori cu târnăcopul. Calitatea muncii dlui Goga nu e de măsură creierului lor. Ei nu știu, ei nu pot pricepe că poetului îi e de ajuns să-și strângă visele în câteva strofe pentruca ele să răsune prelung în sufletele noastre și să ne îndemne la fapte mari... Pe când bietul fierar

anume proiectul de indemnizare de 4 luni ce se va depune din partea ministrului de finanțe comun Burian. În restimpul celor patru luni cheltuielile guvernului comun vor fi normate de bugetul de pe 1910.

Sortile panmaghiarizmului. În numărul de Crăciun al ziarului »Budapesti Hirap«, un înfocat soldat al panmaghiarismului romantic se îndeletnicește pe două coloane întregi cu calcularea rezultatelor ce poate să dea recensământul din acest an. După ce arată curentele economice și sociale ce au influențat în deceniul din urmă fluctuația populației în Ungaria, conchide că Ungurii n'au nici un motiv să se teamă de rezultatele recensământului, deoarece cel mai mare coeficient de sporire va fi și de data asta de partea lor. Cel mai mic spor în creștere se va constata la Slovaci, cari în urma emigrărilor în mase, nu se vor fi sporit mai mult decât cu vreo 50—60,000 de suflete. Cel mai mare spor, îndată după Unguri, îl vor avea Românii și anume, vreo 200,000 de suflete. Singurul popor care nu va arăta nici o creștere e poporul german, care — spune autorul — în ciuda propagandei pangermaniste, a scăzut în acest deceniu cu vreo una sută de mii de capete. Cu alte cuvinte, maghiarizarea a realizat cele mai mari succese la masele germane, iar cele mai mici la Români. Cu toate acestea autorul n'are cuvânt să întristeze pe conaționali săi cu gogorița dacoromânismului, căci Ungurii vor atinge anul acesta aproape limita majorității absolute a întregii populații din Ungaria (inclusive și Croația și Slavonia). Cei mai spornici dintre urmașii arpadiani sânt cei din orașe, acolo progresează mai cu seamă și maghiarizarea. În felul acesta încheie autorul — noua statistică a populației va fi un falnic stâlp de demarcațiune în calea de cucerire a maghiarismului.

Și se poate ca într'adevăr rezultatele recensământului să confirme speranțele entuziastului nostru compatriot, după ce considerațiile ce prezidează în rîvna recensorilor — recrutați în mare parte dintre deregătorii administrației și dintre cei ai pepinierelor de maghiarizare — sânt cele mai proprii a realiza aceste speranțe.

bate toată ziua nicovala cu ciocanul și ni-meni nu știe de el!... Când a scris dl Goga articolul d-sale »Copiii nimănui« sânt sigur că n'a muncit o lună în șir și nici bicepsii nu și-a obosit ca tăetorul de lemne — dar pe urma acestui articol, scris în »Apus«, cum ar spune mititeii — pe urma acestui articol o mulțime de studenți de-ai noștri vor avea ani întregi, de aci încolo, o bibliotecă de consultat și în pieptul lor va pătrunde căldura, în mîntea lor se va răsfrînge lumina marilor scriitori români... Ei nu știu, ei nu pot pricepe, acești oameni de plîns, că multe inimi obidite s'au însuflețit citind poezii, că ele sânt pentru suflet ceace e o înghițitură de apă pentru rătăcitorul din Sahara arzătoare, căci ele dau puterea de-a rezista aceluia ce vor să ne facă să uităm cine sântem... Ei nu știu.. ei nu știu că poetul nu e altceva decât un canal prin care se scurge simțirile multimii, că sufletul lui prinde și revarsă sufletul unui popor întreg, așa cum fluviul duce la mare apele primite din mii de riuri și de pârâiașe mici... Ei nu știu toate astea, și de aceia insultă, de aceia se sbat, de aceia sufăr de răutatea lor neputincioasă, bieții chinuți!...

Mă gândesc acum și la dl Goga și-mi zic că, cu toată inteligența sa, cu toată cunoașterea adâncă de oameni și de lucruri ce trebuie să aibă, injurături atât de meschine nu-l pot lăsa nepăsător. Are și el o inimă ca tot omul, mai simțitoare chiar ca cei obișnuiți, și inima trebuie să-i sângereze de atâtea porniri

Nu știu ce vor.

— Declarațiunile d-lui Vasile Goldiș. —

Domnul Vasile Goldiș, directorul viitorului organ al partidului național care va apare în Arad, face niște interesante declarațiuni în numărul de Crăciun al ziarului unguresc »Aradi Közlöny«. Din aceste declarațiuni aflăm, nu spre cea mai mică surprindere, că noul organ proiectat de partidul național român în Arad, va fi în realitate nu un organ al partidului național ci organul oficial al partidului naționalităților, în limba românească. Asta ni-o spune d. Goldiș, directorul.

Iar noi constatăm că confuzia este nu se poate mai mare și mai regretabilă.

Înțelegem, ca un organ național românesc al partidului ori al nepartidului să-și ia în programul său susținerea ideii de alianță a națiunilor asuprite, cum o au asta toate organele noastre naționale, dar un organ românesc, întemeiat numai pe ideea aceasta, îngustă desigur și incoloră, să ni-se ierte tăria expresiei, dar ni se pare o mică renegare a principiului național, care a fost și este ideea centrală și conducătoare a tuturor ziarelor noastre naționale. Nu spunem că ideea ar fi în sine absurdă, deși n'am auzit încă să se fi înființat un ziar, de pildă, a coaliției ungurești, ca să rămânem la pildele ungurești pe cari le imităm atât de mult, ori de vre'un ziar oficial de pildă al Triplei Alianțe, și dacă ziarul ar fi al d-lui Goldiș, n'am avea nimic de zis, cunoscând prea bine noua d-sale evoluție spre ideile materialismului marxist.

Dar ar fi trist dacă astfel de opinii ar ajunge să se valideze în partid, turburând limpezimea ideilor noastre conducătoare. Gândiți-vă bine. Ce rost poate avea un ziar românesc al partidului naționalităților? Mai întâi el ar fi cetit, numai de Români, prin urmare n'ar avea nici un înțeles ca partidul naționalităților compus din 3—4 națiuni să fie un organ pe care

vărmășe. Orice s'ar întâmpla însă, îl rugăm — căci sânt sigur că mulți cugetă ca mine — îl rugăm să nu obosească nici să se bată cu gânduri de retragere din marea simfonie a neamului nostru fără de noroc. Dl Goga n'are acest drept, în condițiile în care trăim. Strigătele noastre de durere ar fi în stare să-i darne turnul de ivoriu în care s'ar retrage. Talentul d-sale e una din gurile prin care neamul românesc din Transilvania își rostește suferințele lui. De-alminterea dl Goga n'are această intențiune: singur ne-a spus-o în articolul d-sale. »Pro Domo...« Și când te gândești că dușmanii-lui l-au numit »Milordul Goga«!...

Milord Goga?... Poate dacă s'ar fi ținut de parte de frământările noastre... Maiestatea Sa?... cum îl numește dl Birău?... Poate c'ar merita și acest titlu ironic dacă ar fi închis ochii și nu s'ar fi sinchisit de poteca lăturălnică și strâmbă pe care a pornit-o acest domn... Dar Goga vede toate, denunță toate vicleniile, e intransigent când e vorba de cinstea noastră politică. Și cât de salutare 's pentru o națiune rechizitoriile unui poet! O știau bine cei din Franța când Victor Hugo își urla sila de nedreptate și setea de justiție în *Les Châtiments*. O știa și Italia prin Dante și mai apoi prin Carducci... O știau și Ungurii prin Petöfi... Și atâtea alte națiuni obidite o știu!...

Noi să-i cinstim pe scriitorii noștri și să nu îi distragem din folositoarea lor activitate prin înțepături nedemne de ei și de noi. De se ivesc însă oameni cari, ca cei din cazul de față, vor să stingă jăratecul unui suflet distins, cu putregaiul simțirilor pervertite — să-i

il poate ceti numai o singură naționalitate. Se va face și în limba slovacă, nemțească sîrbă, ruteană câte unul? Dar atunci acestea pot fi tot așa de bine organe ale partidelor naționale respective, cu atât mai virtuos, că partidul naționalităților n'a desființat partidele naționale ale națiunilor aliate.

Ce ar dovedi însă în ultima analiză un organ românesc al partidului naționalităților? O incursiune de idei, protivnice ideii naționale românești, în partidul istoric național român. O alunecare a spiritului public de pe cărările istorice ale naționalismului românesc și o îndrumare a lui spre țintele neclare ale unui naționalism cel mult doctrinar și științific. O trunchiere a ideii naționalismului nostru, care s'ar inspira numai din idealul unei minorități a neamului întreg.

Iată de ce credem că onoratul comitet ar fi bine totuși să fie mai întii în clar cu ce voiește înainte de a face ceva. Pentru că evident nu poate să voiască, ceace spune dl Goldiș.

Nostim mai este și răspunsul dlui Goldiș asupra atitudinii organului pe care l va redacta d-sa. Dl Goldiș, nu știe încă în ce spirit va redacta noul ziar, fiindcă n'a hotărît încă comitetul. Dar va hotărî în curând comitetul și atunci va ști și d-sa dacă e să fie intransigent ori nu.

Altfel să-i dăm cuvântul dlui Goldiș.

— În scurtă vreme se va porni în Arad o nouă mare gazetă românească. Cotidianul acesta va fi organul oficial al partidului naționalităților. Nu pot să spun cu siguranță dacă noul ziar va putea să apară la anul nou românesc, adică la 14 Ianuarie. Nu știu dacă vom putea organiza până atunci redacția, pentru că dorim o redacție puternică și agilă, care să fie conștientă de marea ei muncă și în stare să o și săvârșască. Controlul muncii redacționale și îndrumarea politică a ziarului va fi încredințată unui comitet de redacție de 14 membri. Dintre arădani vor face parte din comitet foștii deputați domnii, Dr. Iustin Marșieu, Dr. Cornel Iancu și Dr. Romul Vellelu.

— Noul organ va fi intransigent sau moderat?

— Asta depinde de la hotărîrea partidului. Fiind organul oficial al partidului, va interpreta întotdeauna punctul de vedere al partidului.

— Ați pomenit de partidul naționalităților și nu de partidul național român. V'am înțeles bine?

— Da. Noul ziar va fi într'adevăr organul naționalităților din Ungaria. E știut că de vreme

lăsăm să facă. Jăratecul va consuma putregaiul, care va contribui astfel a-i întei focul și scânteierea lăsând în urmă-i o mină de cenușă pe care o va spulbera vântul...

IDILĂ.

Câmp înmărunțit de brumă
Străstiat de un mic izvor,
Ce-și alunecă în unde
Glasu-i veșnic călător.

Trei plopi înșirați pe malu-i
Cântă-o doină; sus pe cer
Printre stele rîde luna,
Două stele iată pier!

Pace-i totul, totul doarme,
Numa 'n deal lucește un foc
Și un cioban doinește 'n fluier
— Dragoste fără noroc!

Dorel.

mal îndelungată s'a pornit o mișcare vie pentru a strînge naționalitățile într'un partid unitar. În scopul acesta vom organiza în luna Iulianuarie mai multe meetinguri, în Arad, Lugoj, și Sebeșul-săseșc. Nu e cu neputință că vom organiza adunări și în comitatele din Nord. Scopul adunărilor e organizarea naționalităților. După munca aceasta de organizare vom convoca un mare congres al naționalităților, în care vom discuta mai amănunțit organizarea partidului regiilor. Chemarea acestui partid e să lupte pe toate terenele și în toate direcțiile împotriva șovinismului unguresc. În fruntea comitetului central de organizare stă dl Dr. Teodor Mihail. Dintre arădani nu face nimeni parte din acest comitet.

Precum aflăm noul ziar va fi tipărit în tipografia episcopescă din Arad.

Conducătorii ziarului, domnii Vasile Goldiș, Dr. Ioan Suciș și Dr. Ștefan C. Pop au fost ieri d. a. la P. S. Sa Episcopul Ioan I. Papp, ca să facă acordul în privința tipografiei.

Scrisori din București.

Acțiunea partidului naționalist-democrat. — Cultul martirilor. — Progresele învățămîntului. — Act de recunoștință. — În amintirea lui Teodoru.

București, 12/25 Dec.

Aiât în capitală, cât și în provincie au început agitațiile în vederea apropiatelor alegeri dietale. Se fac sforțări din partea tuturor pentru câștigarea voturilor alegătorilor. Se fac promisiuni mari, se anunță noi reforme, se vorbește în numele patriotismului și al dragostei de neam. Muși au cuvinte așa de măgulitoare la adresa acelor străini, cari, grație indulgenței corpurilor legislative, au pătruns în cetățuia românească și acum caută să-și speculeze dreptul de vot. Apar ziare și reviste al căror scop este de-a populariza în primul rînd anumite persoane sau grupări politice. O acțiune intensă dezvoltă cu deosebire partidul conservator-democrat de sub șefia dlui Take Ionescu, partid, care-și discută cu conservatorii de sub șefia dlui Carp dreptul de succesiunea la guvern.

În cele mai multe cercuri candidaturile sînt fixate, ceace a dat, firește, depe acuma prilej la o mulțime de nemulțumiri.

În viitoarele alegeri, partidul naționalist-democrat va porni la luptă cu mai multă energie. Și, după toate probabilitățile, profeta dlui Iorga că, într'o viitoare sesiune legislativă, numărul reprezentanților naționaliști va fi mai mare, se va îndeplini. Naționaliștii au fixat până acum mai multe candidaturi în centrele, unde aderenții acestei măntuitoare idei sînt mai numeroși. După cât se știe, până acuma s'au fixat următoarele candidaturi:

La Iași vor candida domnii N. Iorga, A. C. Cuza și Tărăbuță. La București dl Petre Liciu, popularul artist al Teatrului Național; la Drohoi, d. Nicolii; la Botoșani, d. N. Iorga; la Suceava și Huși d. I. Zelea Codreanu, profesor la Huși; la Brăila, P. Jecu, A. C. Cuza și N. Iorga; la Rîmnicul Vlcea, d. Andrei Livezeanu, avocat, directorul revistei «Domnia Legilor»; la Buzău d. C. A. Filitti, mare proprietar și unul dintre cei mai activi luptători ai ideii naționale; la Rîmnicul Sărat, d. N. Dicescu, avocat, directorul ziarului «Cuvîntul». La Tulcea va candida profesorul Moșil, iar la Constanța dl Cotta; la Bîrlad, d. Victor Artenie. Toți aceștia candidază la colegiul al doilea și al treilea, unde au mai multe șanse de reușită. Căci din colegiul al doilea fac parte cu deosebire intelectualii, cari împărtășesc în mare parte ideea naționalistă.

În vederea unui rezultat favorabil se vor ține în scurt timp un mare număr de întruniri populare, la care se va arăta principiile partidului naționalist și se va cere alegătorilor să-și dea seama de împrejurările grele, prin cari trece

neamul românesc și rupînd cu tradiția trecutului, să-și manifesteze liberi părerile. Până acum, avînd în vedere forțele, de cari naționaliștii dispun, par asigurate mandatele dela Iași, Brăila, Rîmnicul-Vlcea și Buzeu. Firește profetii sigure nu se pot face. În tot cazul naționaliștii vor pune candidați în marea majoritate a cercurilor, spre a propaga cât mai mult ideile, de cari acei cari au înființat acest partid, au fost conduși. La București artistul Liciu, om cult, cu foarte frumoase sentimente naționale, bărbat pătruns de sfințenia unității noastre sufletești, se bucură de foarte multe simpatii. Astfel încît triumful lui nu este exclus.

Cum ne fură ocupațiile zilnice, de ne uităm de toți și de toate, până și de aceia, cari ne au fost atât de aproape și atât de dragi, până și de acela, cari ne au făcut atîta bine. Câți din stîna generație mai șilu de eroi, cari au luptat în umbră, pentru a ajunge poporul nostru acolo, unde este astăzi... Iată de ce înființarea unui comitet, care să țină în evidență aniversările marilor noștri luptători, trebuie privită cu simpatie, trebuie încurajată cu căldură. Un astfel de comitet s'a format ieri, în urma apelului lansat de dl D. C. Butculescu, sub numirea de «Comitetul național român pentru comemorarea martirilor neamului».

Acest comitet își propune ca, prin serbări și conferințe să popularizeze numele și să cultive respectul față de memoria tuturor acelor, cari au servit cauza mare și dreaptă a poporului românesc. Să țină cont de acela, cari au lepădat toată grija cea lumească, au renunțat la interesele lor spre a se pune în serviciul intereselor naționale. Să deștepte în tinerele generații dragostea față de munca lor adeseori așa de slab răsplătită, să s'arate cum adeseori au trebuit să înfrunte neplăceri venite tocmai dela acela, cari ar fi trebuit să se închine în fața idelilor noui lansate de dășșii. S'a ales o comisiune care va elabora statutele acestui comitet.

Comitetul s'a constituit sub presidenția dlui Butculescu. După constituire s'a fixat programul pentru sărbătorirea regretatului Ioan Russu Șirianu, a cărui comemorare se va cere ceremonia Duminică dimineața în biserica sf. Gheorghe. Se va oficia un parastas pentru odihna sufletului regretatului luptător. După parastas vor vorbi dl D. C. Butculescu. Un delegat al Ligii culturale și un delegat al Sindicatului ziaristilor din România vor arăta meritele feroicului defunct. Pentru serbarea să fie cât mai impozantă, s'au lansat manifeste, prin cari publicul românesc este invitat a lua parte în număr cât mai mare la această comemorare.

D. C. Arghirescu, șeful serviciului statistic dela ministerul de instrucție, publică o interesantă lucrare asupra localurilor de școală din România și a progreselor făcute de învățămîntul primar.

În anul 1895 și 96 în România funcționau 3878 de învățători, cari făceau instrucție a 198534 de fii de săteni. Aceasta din cauza lipsei de localuri potrivite. Comunele rurale n'au satisfăcut multă vreme îndatorirea dată de legea din 1864 de ași clădi școale și ale întreține. Dela 1887 încoace ministerul a început să lucreze cu toată hotărîrea pentru combaterea acestei stări de lucruri. S'au elaborat proiecte pentru tot felul de școli primare și comitele au fost constrînși să îndeplinească îndatoririle impuse de lege. Grație acestei proceduri, până la 1897 s'au construit 1850 de localuri de școală.

Chestiunea localurilor de școală a fost definitiv tranșată prin legea casei școlare din 1896. Aceasta casă are în sarcina de a face comitelor împrumuturi cu termen mai lung spre a și putea construi școlile necesare. Rezultatul dispozițiilor acestora se vede acum. Până astăzi s'au construit 2088 de școale, dintre cari în ultimii trei ani s'au construit 819. Mergînd pe calea aceasta, în curînd vom avea școli în toate satele. Numărul analfabeților, cari sînt destul de mulți va sădea treptat și, odă, cu lumina, se va ridica și bunăstarea economică a satelor.

Dacă deputații și senatorii României s'ar gândi mai mult la versurile din Doina lui Eminescu «cine-a îndăgît străinii, mîncă-l ar inima cântic, ar fi cu mult mai srupuloși la votarea calității de cetățean a atîtor străini, cari, după ce au

ajuns în frumoase situații economice, capătă poftă de a intra și în luptele politice. În sesiunea această Camera a votat încetățenirea jidanului Iaroslavici, care mai acum doi ani a tras câteva gloanțe asupra unor nevinovați țărani din Băicoi. Iar senatul s'a grăbit să decreteze de cetățean român pe Eugen Porn, care găluse de cuviință să batjocorească pe toți actualii scriitori români. Apelul societății scriitorilor români de a respinge cererea jidanului a fost uitat. Interese mai de stat au reclamat, se vede, refuzul acestui anei, care venea din partea celor mai de seamă filii ai poporului nostru.

Grație unui sistem nenorocit, sânt apoi o mulțime de Greci, Bulgari și Sârbi, cari, dându-se drept Români macedoneni, cer recunoașterea calificății de cetățean român, fără a-și mai face stăgmul ceruț de lege. Odată ajunși cetățeni români, aceștia se amestecă în toate chestiunile politice, fac pe umanitarii, pe cosmopoliti, răspândesc în jurul lor sămânța disprețului de tot ce e românesc, fără ca cineva să-i mai poată trage la răspundere, fără ca să mai poată fi aplicat față de dânsi regulamentul privitor la expulzări. Un caz recent, foarte caracteristic s'a petrecut la Brăila, unde zilele acestea a încetat din viață consilierul județean Mihai Stănuț, care mai anul trecut fusese votat de corpurile legiuitoare, ca fiind Român din Epir. Deschizându-i-se testamentul s'a văzut că falimosul român din Epir lasă patruzeci de mii de lei, bani câștigați din exploatarea muncii bietului țaran român, pentru internatul grecesc din comuna Kato Sudena de lângă Ianina. Acest internat, fiind situat într'un centru românesc nu urmărește altceva decât desnaționalizarea prin scoală a tineretului vlăstare aromâne. Va să zică «Românul din Epir» a lăsat prin testament banii pentru cei mai mari dușmani ai Românilor.

O lecție destul de frumoasă pentru legiuitorii țării românești, cari n'ar trebui s'o uite cu ocazia cererilor altora din pânura românului Mihai Stănuț, când vor mai râvni la cetățenia românească.

Institutorii din București au ținut o consfătuire, la care au luat hotărârea de a înființa, în amintirea regretatului D. A. Teodoru, un fond cultural, care va purta numele fostului secretar general. În acest scop se vor lansa liste de subscripție în țara întreagă. De asemenea și profesorii dela școlile secundare au luat inițiativa înființării unui fond numit «fondul D. A. Teodoru» pentru încurajarea elevilor săraci, dar lipsiți de mijloace.

Correspondent.

Bănelile se risipesc...

— Fapte și documente. —

Asupra unei greșeli.

«Secolul» din București, organul de frunte al partidului liberal din România, publică, la loc prim următorul articol:

Cele ce se petrec de câțiva timp la frații noștri de peste munți, trebuie să ne atragă deosebită și măhnită noastră atențiune.

E o vorbă care se repetă adesea la noi, că față de treburile cari privesc politica Românilor din regatul unghuresc, sau pe cea a fraților bucovineni, noi trebuie să ne ținem în cea mai mare rezervă, să ne ferim de orice discuții și chiar de orice aprecieri asupra acțiunii lor, — și altele de acestea. Acest punct de vedere în ce privește linia noastră de purtare față de viața și lupta politică a fraților noștri nu este decât în parte justificat; întrucât adică noi nu putem și nu trebuie să avem o înfruntare directă în acea politică, în acea acțiune, un amestec ce ar trebui atunci să presupună și o răspundere, care însă nu poate ajunge până la noi. Dar în ceea ce privește aprecierile noastre asupra celor ce se petrec la frații noștri de peste hotare, ele nu nu-

mai că sânt admisibile, ci manifestarea lor e chiar de dorit, cu bineînțeleasa condiție ca să porceadă numai din sentimentul frătesc de solidaritate de neam, și dintr'o înțelegere îndestulătoare a stărilor și împrejurărilor de acolo.

Astfel când cu atacul nesocotit al celor ce, știrbind solidaritatea națională chiar în ajunul luptei electorale din urmă, s'au aruncat în aventura politicii de capitulare, pe care au numit-o impropriu politică de împăcare, nu a fost mângâietor pentru cei rămași la postul greu de cinste și de neîncovoicare, să vadă că lucrul se pricepe tot atât de bine peste tot în țară, și că se osândesc și aci, întocmai ca și acolo, acele încercări nenorocite?

S'a căutat să se insinueze atunci, că în unele cercuri politice dela noi ar avea toată aprobarea actul săvârșit de amicii români ai contelui Tisza; s'a contat pe efectul ce l-ar putea avea acreditarea unei asemenea afirmări; — din fericire s'ovonul n'a prins, toate manifestările de aci au contribuit ca să l'desmintă, să nu-i permită să prindă consistență, — și astfel efectul scontat nu s'a produs, — iar oamenii pe cari contele Tisza își bizuia planurile de înfrângere, au rămas cu desăvârșire izolați.

Dar acum? Acuma se pare că e vorba să se accentueze o sciziune chiar în sinul partidului național, între aceia pe cari nici o chestiune de principiu nu-i desparte; — și aicea avem iarăși dreptul să spunem și noi o vorbă-două, — tot numai în interesul superior al cauzei care ne zace tuturor la inimă.

Nu este admisibil ca să se arunce anatemă asupra unui organ de publicitate care ori ce s'ar zice, reprezintă și azi tot vechile și bunele principii naționale, care în decursul vremurilor a adus multe și bune servicii cauzei, și care prin organizarea lui și prin răspândirea ce luptând și-a asigurat, a devenit un instrument de acțiune ce mai ales ar trebui cultivat, iar nici decum lepădat cu nesocotință.

Nimeni nu o să ne facă pe noi să credem, nu o să ne convingă, că un ziar în fruntea căruia vedem pe un om vrednic și încercat ca Nicolae Oncu suflet și viață curată ca cristalul, sau pe un tânăr ca acel Octavian Goga al cărui nume a ajuns atât de curând să însemneze ca un simbol pentru toată românimea, — că un astfel de ziar nu mai trebuie, că a ajuns... Noi suntem siguri că «Tribuna» însăși va ști foarte bine să dovedească tuturor contrarul.

Dar trebuie să deplângem greșala ce s'a făcut, căutându-se să se lovească în loc să se lămurească, — și căutându-se să se înălțare în loc să se folosească puteri de acelea, cari din fericire, — aceasta nu este toată mângâierea — sunt indestructibile.

Mintea din urmă.

Un vechiu proverb zice: «Dă-mi Doamne, mintea Românilor a din urmă». Dacă cei cari s'au grăbit să declare ca tradare națională orice nouă îndrumare, orice observare cu privire la conducerea partidului, s'ar fi gândit la mintea din urmă a românului, nu s'ar fi expus la spectacolul atât de rușinos în analele istoriei noastre din ultimii ani. Mintea din urmă a Românilor l-a făcut să vadă greșala cea mare ce au făcut o. Aceasta i-a îndemnat să publice în ziarele din străinătate următorul comunicat, care a fost publicat zilele acestea și de toate ziarele din București:

»Budapesta, 8 Decembrie. — Comitetul central al partidului național român a ținut azi o ședință la Budapesta.

Negocierile din ultimul timp nu au dat nici un rezultat de oarece Români au cerut o anume politică internă în Ungaria încât guvernul nu a putut să-l primească fără ca Români să părăsească din programul lor câteva puncte, ca de pildă: restabilirea autonomiei Transilvaniei precum și desființarea dualismului, acum e vorba ca să stabilească o direcție a politicii viitoare a Românilor. Comitetul a hotărât ca toți membrii ai partidului național român să fie într'o perfectă solidaritate față de regimul politic actual și că trebuie inaugurată o acțiune sistematică față de acest regim.

Biroul central al partidului va fi la Budapesta și se vor organiza așunări populare. S'a luat în considerație dorința partidului slovac de a se ține un congres al naționalităților și o comisie a fost numită spre a pregăti acest congres care va fi convocat și o comisie a fost numită spre a pregăti acest congres care va fi convocat într'o vreme prielnică. În fine s'a desaprobat atitudinea ziarelor care nu susțin cauza programului naționalităților. Această ultimă hotărâre e îndreptată în contra tendințelor de a șterge din programul Românilor chestia autonomiei Transilvaniei.

Oare n'ar fi fost mai bine, dacă zeloșii detractori ai «Tribunei» ar fi dat dela început acest comunicat, să nu se expună la spectacolul, la care s'au expus?

Săraca mintea din urmă a Românilor!...

Cluj sau Arad?

Din Cluj ni-se scrie: «În cercurile românești din Cluj se afirmă cu multă hotărâre că la 1 Februarie 1911 va apărea în Cluj un cotidian românesc, cu numele «Românul», sub îngrijirea d-lui Dr. Liviu Dan și direcția d-lui Dr. A. Vaida. Noul organ va apărea în tipografie proprie și va avea între redactorii ei și un scriitor cu nume din România...»

Adică cum? «Românul» s'a și mutat la Cluj, pină a nici nu apărea?

Încercări pentru deschiderea preparandiei la Oradea-mare*).

Împăratul Francisc I, văzând starea deplorabilă în care se afla poporul român ortodox și decadența lui morală, care provine numai din lipsa de cultură, de altă parte voind a remunera vitejii Românilor arătate în războaiele cu Napoleon cel mare, a însărcinat pe consilierul Uroș Nestorovici cu elaborarea unui plan pentru fondarea a trei preparandii pe seama ortodoxilor și anume pentru Români la Arad, pentru Greci la Pesta, iar pentru Sârbi la S. Andrei.

Comunitatea Orăzilor mari auzind de nobilul plan al împăratului, în frunte cu nobilul Ioan Püspöki, inspector școlar regeșc, numai decât se adresează cu rugare consilierului Uroș Nestorovici cerând, ca preparandia designată pentru Români să se înființeze la Oradea-mare și nu la Arad, arătând deodată că existența preparandiei aici la Oradea ar fi mai asigurată; de altă parte lipsa acestor școli se simte mai mult în aceste părți, căci poporul este mai sărac și mai înapoiat în cultură.

Mai departe se arată, că Aradul fiind departe de Bihor, nu vor putea merge destul tineri cari să se pregătească pentru cariera învățătorescă, și așa aici în Bihor lipsa de învățători se va simți totdeauna.

În scopul acesta comunitatea s'a adresat cu rugare și mitropolitului Siefan Stratimirovici din Carioveț, ca să întrevină și el la lucrurile mai înalte și să exopereze deschiderea preparandiei române la Oradea-mare.

Toată osteneala comunității de a câștiga preparandia la Oradea mare s'a zdrobit de voința de fier a lui Uroș Nestorovici, care a insistat pe lângă

* Din «Date și documente cu privire la istoricul școlilor române din Bihor» de N. Firu, carte despre care a fost vorba în unul dintre numerele noastre din urmă.

deschiderea preparandiei române la Arad, ca centru al tuturor Românilor din Ungaria și Bănăt. Astfel în anul 1812 Septembrie 19 prin decretul de sub nr. 10573, s'a decretat fondarea preparandiei române la Arad.

În urma acestei decretări comunitatea bisericească în anul 1813 mai încercă odată la locotenența domnească mutarea preparandiei dela Arad la Oradea mare, dar fără succes. Încă și prin anul 1860, fericitul Nicolae Zsiga încercă a strămuta preparandia română dela Arad la Oradea mare, oferind pentru susținerea acesteia întreaga sa avere.

Cât de mult a ținut comunitatea bisericească ort. română din Oradea mare se creze în Oradea mare un centru cultural pentru Românii ortodocși din întreg comitatul Bihor, o dovedește aceasta cererea înaintată la 16 Decembrie 1831 Majestății Sale.

În această cerere de un conținut cu adevărat pătunzător și înduioșător, comunitatea bisericească se roagă de Majestatea Sa, ca școlile și în special preparandia românească din Arad care este vorba să fie închisă, să se îndure a o susține și pe mai departe, ca și poporul român ortodox să-și aibă o școală mai înaltă unde să-și poată crește tinerii doritori de carte.

În această suplică ea totodată promite, că primind concesiune, va susține din puterile proprii preparandia ortodoxă la Oradea mare.

Deodată cu decretarea și înființarea preparandiei române la Arad, simțindu-se lipsa unui fond din care să se plătească leada profesorilor, iar cu timpul și a învățătorilor dela sate, locotenența domnească prin ordinul 1) de data 7 April 1812, nr. 6644, provoacă comitatul ca să adune dela credincioșii ortodocși — prin colectare — bani pentru crearea unui fond pe seama preparandiei nou înființate.

La cercetarea comitatului, comercianții din Oradea mare în anul 1814, donează 200 fl., pentru înființarea unui fond pe seama preparandiei române din Arad, menită pentru fericirea națiunii române.

Tot spre acest scop comunitatea ordonează a se purta în biserică un tas ale cărui venit să se administreze separat de venitele bisericești, iar episcopii Dimitrie Hadzi și Gavril Gavra să însărcinează, ca atât banii adunați cu tasul, cât și eventualele oferte benevoale pe lângă socoată să le predea președintele Mihai Kristoff, având a cere sumele adunate din timp în timp a le trimite la casa fondului din Peste.²⁾

Pentru sporirea acestui fond comunitatea se mai obligă — pe lângă contract, — a solvi anual în casa fondului 40 fl.

Dintr'un raport al comitatului adresat locotenenței Domnești³⁾ se vede că pentru sporirea acestui fond și comunitatea bisericească ortodoxă din Oradea mare a adunat cu tasul în biserică tot spre acest scop suma de 104 fl. 13 cr., care s'a predat lui Ementii Manilovici, protopopul Orăzilor mari spre a o trimite la locul competent.

Acest fond s'a creat cu scopul subvenționării și penzionării directorilor districtuali, profesorilor și învățătorilor, iar pentru augmentarea și sporirea fondului, prin decret mai înalt s'a dispus purtarea unui al 3-lea tas în toate bisericile ortodoxe.

Pentru administrarea acestui fundațiunii s'a emis o deputațiune de 9 membri aleși din toate trei națiunile — Români, Greci, Sârbi — al cărui președinte era inspectorul general Uroș Nestorovici.

În anul 1829 devenind vacant locul de fisc al acestui deputațiunii, comuna bisericească a Orăzilor mari înaintează locotenenței domnești o rugare

1) Arch. ct. Bihor 34, fasc. III.—1812.

2) Prot. com. p. Nr. 19—1811. Tom. I.

3) Arch. ct. Bihor 65, fasc. VI.—1813.

în care cere, ca în locul răposatului Mihai Vitkovics să fie numit fisc Emanuil Gozdu și a ceea ce cu atât mai vătos, că din aceste părți încă nime nu a ocupat nici o funcție în deputațiunea acestor fonduri.¹⁾

Aceasta fundațiune s'a dezvoltat frumos, cât timp a stat în fruntea ei consilierul Uroș Nestorovici și urmașul sau Nicolae Temeșvari.

Pe timpul inspectorului Eugen Giurcovici, ca șierul Paul Nedoclansky a săvârșit mai multe încercări în administrarea fondului neinducând în registre sumele încurse și acordând împrumuturi fără destulă garanție, prin ce a cauzat fondului pierdere de 30,000 fl.

Pentru investigarea faptului și pentru a afla starea reală a fondurilor în anul 1850 ministrul cultelor de atunci exmte în calitate de comisar împărătesc pe Baronul Geringer, carele apoi a provocat toate comunele bisericești ortodoxe ca să arate, care dintre credincioșii și în ce măsură au contribuit la aceste fonduri până acum; asemenea și comunitățile se arate cât au trimis la casa deputațiunii din computul de 10 procente, cât din venitul tasului și cât din camete?

În urma acestei provocări comuna bisericească a Orăzilor mari arată că conform contractului din n. 1814, în tot anul a solvit la casa fondului 40 fl., iar venitele tasului 3 de asemenea s'au trimis regulat, ceea ce se poate documenta cu chitanțele ce se află la mâna episcopilor.

Acest fond a susținut până în anul 1875, când apoi s'a împărțit între bisericile ortodoxe române și sârbă.

Din străinătate.

Miniștri bulgari sub acuză. Din Sofia se anunță: Un grup de 88 de deputați a depus în Sobranie propunerea de a se da în judecată meschinii miniștri: Petroff, Gudoff, Payacoff, Ghenadieff, generalul Savoff, Halacff și Șșmanoff. În contra acestuia din urmă se ține numai o acuzațiune de ordin politic conform legii relative la darea în judecată a miniștrilor. Persoanele acuzate vor trebui să se prezinte într'un termen de trei zile în fața Sobraniei spre a da explicații. În urmă va avea loc un vot din partea adunării.

Situația în Macedonia și presa rusească. Ziarul »Sabah« reproșă oficiosului rusesc »Novoie Vremea«, că nu redă exact situațiunea din Macedonia, ori de câte ori are ocaziunea să se ocupe cu aceasta.

»Novoie Vremea« răspunzând lui »Sabah«, zice că și în cele mai bune pânze se găsesc goluri, și că dacă Rusia se ocupă cu afacerile macedonene, n'o face aceasta decât în vederea menținerii păcii. Și dacă în timpul din urmă a insistat mai mult ca oricând asupra neregulelor din Macedonia a făcut-o din cauza discursului deputatului bulgar Pavloff în camera turcească, care a ilustrat cu prisosință starea de lucruri din provinciile turcești.

»Rusia, zice »Novoia Vremea«, n'a susținut existența Turciei în Europa, de dragul ochilor ei, ci numai în interesul păcii; și când vede acum că pacea aceasta e pe cale a se turbura din ce în ce mai mult, se simte dator să intervie cu prețul oricărui sacrificiu.

Rusia se teme ca chestiunea macedoneană să nu devie iarăși cândva o chestiune internațională europeană și de aceea veghiază la cele ce se petrec acolo.

1) Prot. com. p. Nr. 435—1829.

Și tocmai de aceea o neliniștește modul cum au fost închise școlile bulgărești și sârbești, și mai mult o neliniștește modul cum s'au făcut dezarmările. Nimeni nu poate contesta dreptul Turciei de a alunga pe revoluționarii, cari seamănă anarhia în țară, dar nu e mai puțin adevărat, că ar trebui să uzeze de alte mijloace mai umanitare, pentru liniștirea spiritelor din interiorul țării sale.

Cele ce au făcut, acum, reprezentanții noului regim nu se deosebesc cu nimic de faptele regimului lui Abdul Hamid, și toți ar trebui să știe că abdul hamidisme vor da întotdeauna aceleași rezultate, de care Turcia actuală ar trebui să țină seamă, căci sânt periculoase pentru pacea Balcanilor.

Acestea sânt cauzele, încheie »Novoie Vremea«, pentru care presa europeană în genere, și cea rusească în specie, nu încetează să se ocupe cu multă persistență de treburile interne ale Turciei.

INFORMATIUNI.

ARAD, 26 Decembrie n. 1910

Cuțul martirilor.

București, 12/25 Decembrie.

Comitetul pentru comemorarea martirilor neamului nostru a sărbătorit astăzi amintirea neuitatului Ioan Russu-Șirianu, unul dintre marii vinovați, cari, trecând peste disciplina de partid, s'a pus cu toată însuflețirea în serviciul ideii nouă a activității parlamentare. A fost o sărbătoare frumoasă, mișcătoare, o sărbătoare, la care cerul a voit ca să ne mai arate odată ironia sorții omenești, inconsecvența faptelor omenești, năzuința unora de a se ilustra în umbra marilor personalități, pentru cari, în alte vremuri, »mititeii« n'au avut decât cuvinte de ocară.

După oficierea serviciului divin din partea arhimandritului Iuliu Scriban, a luat cuvântul d. D. C. Butculescu, care a vorbit în numele comitetului, arătând pe de-o parte rostul acestui comitet, iar pe de alta însemnătatea lui Ion Russu-Șirianu în mișcarea politică a Românilor din ultimii ani. În numele sindicatului ziaristilor din România a vorbit d. I. Bacalbașa, arătând valoarea lui Russu-Șirianu ca ziarist.

Manifestele lansate anunțau că va mai vorbi un domn din partea Ligei culturale. Dar când te gândești la atacurile îndreptate dela Sibiu de metamorfozatul Ascanio în contra lui Șirianu, un sentiment de nespuse revoltă te face să părăsești sfânta slujbă și să nu mai vezi, să nu mai auzi nimica din tiradele în cari s'au schimbat trivialitățile de altădată.

— **Știri personale.** Dl. Dr. Alexandru Vaidea Voevod, membru al Camerei deputațiilor, a petrecut ieri în Arad.

— **Nou avocat român.** Din Tîrgul-Murășului ni se scrie că la 23 Decembrie n. a făcut censura de avocat, cu deplin succes, dl. Dr. Eugen Tatar, unul dintre tinerii noștri mai harnici, Felicitările noastre.

— **Gazetărie modernă.** »Gazeta« dela Brașov răspunde la notița noastră în care spuneam că »Gazeta« nici azi nu cunoaște hotărârile conferenței din Budapesta. Organul fost din Brașov ne acuză că am pervertit faptele, deoarece »Gazeta« cunoștea hotărârile deja Miercuri seara... Miercuri seara? Ii rugăm pe confracții din Brașov să-și citească măcar propriul scris. Să citească primul din numărul de Jol în care spun: »Hotărârile ce s'au luat în aceste și alte chestiuni nu ne sânt încă cunoscute... Placă?...

Cei cari
doresc: **mobile**

bune,
frumoase,
ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile
Székely și Réti
din Marosvásárhely,
(Plata Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expediam franco în orice parte a Ardealului. Atelier de primul rang.
— Mare asortiment de trusouri pentru mirese.

— **Rutenizarea Bucovinei.** Profesorul de universitate dl Roschmano, constată pe baza statisticii oficiale, că în Bucovina e numărul băieților (bărbaților) mai mare decât al fetelor (femeilor) și se miră, că fetele romenele se găsește și în părțile rutene ale țării, deoarece el se află numai la popoarele romanice inclusive Sârbii și Bulgarii, pe când la toate celelalte popoare, așa dară și la Rutenii din Galiciia de est e numărul fetelor mai mare decât cel al băieților. Faptul acesta se explică numai prin rutenizarea Românilor bucovineni.

— **Țara bolnavă.** În sfârșit și ministerul de internerecunoaște, că starea igienică actuală a Ungariei e de nesuferit. Ministerul de interne a mai constatat, că în țară de aceea bântuiesc în măsură mare atâtea boli molsipitoare, de aceea se răspândește holera, scarlatina, difteria și tifosul, pentru că ordinațiunile ministrului de interne nu se execută și rămân literă moartă.

Ministrul vrea să asaneze răul acesta așa, că va împărți țara întreagă în opt districte sanitare. În fruntea fiecărui district va sta un inspector suprem, care va controla dacă autoritățile respectă și execută ordinațiunile date. Inspectorul acesta suprem va fi supus de dreptul ministrului de interne.

De reforma aceasta, o spunem sincer, nu le găm speranțe de îndreptare a răului. Cu mult mai ducător la scop ar fi, dacă s'ar spori numărul medicilor la sate și s'ar zidi vre-o 10—15 spitale nou.

Centrele districtelor sanitare vor fi, se spune, orașele Pojon, Kaposvár, Budapesta, Seghedin, Cașovia, Dobrișin, Timișoara și Cluj.

— **Mare înșelăciune de țare.** Direcțiunea financiară din Szeged a improcesuat o fabrică de bere pentru că aceasta timp de trei ani a pus în vânzare aproape o mie de hectolitri bere nesupusă dării. Fabrica a păgubit deci statul cu aproape un milion și jumătate de coroane. Se spune, că în acești trei ani fabrica conducea berea din răcitoare prin țevi secrete.

La ordinul ministrului de finanțe s'a făcut anchetă, dar rezultatul ei se tănuiește.

— **La fondul meselor studenților dela gimnaziul superior fundațional din Năsăud** au mai binevoit a contribui: Di Vasile Siroescu 1250 cor.; Someșana, inst. de credit în Dej 25 cor., Bistrițana inst. de credit în Bistrița 100 cor., Mureșanul M. Radna 10 cor. cor., Lyvorul din S. Georzu român 10 cor., Aurora inst. de credit Năsăud 100 cor., Banca populară Zagra 10 cor., Comunitatea Sângeorzu român 20 cor., Comunitatea Radna vechie 50 coroane Comunitatea Bârgul de sus 10 coroane, domnul Orig. Dăganu Inv. 2 cor., Teodor Druia preot 4 cor., Traian Cătuș farmacist întru amintirea fetei sale părinți 50 cor., domniile avocaților: Ion M. Roșu, Dr. Aurel Novacu, Dr. Tit Mahiu, Dr. Caius Brediceanu împreună 100 coroane.

Primească generoșii sprijinitori ai Meselor studenților noștri sincerile noastre mulțămite.

Diracțiunea gimn.

— **Moartea generalului Fălcolanu.** Sâmbătă a încetat din viață la locuința sa din strada Dorobanților, generalul Fălcolanu. Regretatul general s'a născut în anul 1837, în București și era fiul serdarului Matei Fălcolanu. Studiile le a făcut la liceul Sf. Sava în armată a intrat ca voluntar în anul 1859. A făcut campanie, în calitate de comandant al artileriei divizionare. A fost decorat cu «Steaua României», «Coroana României», «Virtutea Militară», ordinul Medgidia etc.

— **Colectă pentru scriitorul Strindberg.** Pentru curiozitatea scriitor sved August Strind-

berg s'a deschis o colectă națională, prin care conaționalii săi voesc să și arate dragostea față de poet, îmbunătățindu-i astfel starea materială.

Se știe, că August Strindberg nu face parte din scriitorii bine situați, ba ce este mai mult duce curată mizerie. A concurat la premiul de o sută de mii franci, premiul Nobel, dar nu l-a primit. În urma acestui fapt, Svedezii au deschis, ca dar de Crăciun poetului, o colectă națională, voind să asigure starea materială a lui August Strindberg.

O faptă nobilă și frumoasă.

— **Aviatorii în primejdie.** Din Nădlac ni-se scrie: Sâmbătă dimineața un țeran din Macău a aflat în curtea lui un tub de tinichea, astupat bine la amândouă capetele, care prin forma lui părin-du-i cam curios, l-a predat poliției, spre cercetare. Căpitanul desfăcând tubul a aflat în el o scrisoare cu următorul conținut: Decembrie 23—24, orele 2 noaptea. E furtună mare, Balonul e dus spre nord. Suntem în primejdie. Cine află tubul să înștiințeze autoritățile. Dr. Ludovic Kun medic, militar, Lang, locotenent.

Autoritățile n'au aflat încă nimic despre soarta celor doi aviatori.

— **Pomul de Crăciun al Moștenitorului.** Moștenitorul a trimis nepoților regelui un pom de Crăciun, care e raritate, în zilele de azi. E o specie de pin, adușă înainte cu optzeci de ani din America de nord. Noua plantație fiind bine îngrijită s'a dezvoltat tot mai mult așa că azi atinge o înălțime de 5—7 metri.

Moștenitorul — plăcându-i mult grădinișria, — a plantat o întreagă pădure în parcul castelului, iar în mijlocul pinilor a ridicat o filerie. Pădurea are un aspect cu totul secular.

— **Greva chelnerilor din Viena.** Chelnerii organizați din Viena, au provocat pe patroni, ca să le ridice leașa, căci în caz contrar vor declara grevă generală pe zilele de Crăciun. O parte din patroni a îndeplinit noua pretențiune a chelnerilor, dar au fost mulți cari nu au primit. Chelnerii acestor localități au și intrat în ziua primă de Crăciun în grevă, așa că multe cafenele și restaurante din Viena au rămas închise.

— **Amuțită de frică.** Din Jidovin ni-se scrie, că în gara de acolo o femeie, vădând în brațe un copil micuț, a sărit din tren și a căzut pe șine. Un pasager văzând primejdia, a sărit din tren și a scos-o de sub roatele trenului, cari cât pe aci erau s'o zdrobească. Femeia a scăpat, dar de frică și a pierdut graiul.

Transportată la Timișoara, încontinuu plângea și și căuta copilășul, care imediat a fost luat sub îngrijire.

— **De pe vremea lui Cuza-Vodă.** Un ofițer francez trimis de Napoleon III la Cuza-Vodă c'o scrisoare secretă, a rugat pe Cuza ca s'o citească numai el, ne mai arătând-o la nimeni.

Cuza atunci a dat scrisoarea unui aghiotant ordonându-i s'o citească cu glas tare.

— **Vă rog, Alteță!** E ceva ce trebuie să știți numai Alteța Voastră! observă francezul.

— **Citește-o domnule țare!** zise Cuza. În țara noastră nu e nici un trădător. Aghiotantul o citi.

Seara Cuza a dat o masă mare în cinstea ofițerului francez pe care l-a îmbătat cu cel mai bun vin de Cotnari, așa încât ofițerul la plecare a exclamat:

— **Cu asemenea vinuri înțeleg și eu că nu poate să fie nici un trădător.**

— **Petru Clora,** fost asesor și referent consistorial, a repauzat în Sibiu la 24 Decembrie n. în vîrstă de 62 de ani. Înormântarea lui a avut loc la 26 Decembrie n. cimitirul central din Sibiu.

Văduva **Laura Bran n. Vancai** a repauzat în Tegehea (Selagiu), la 20 Decembrie n. în vîrstă de 61 de ani. Înormântarea ei a avut loc la 22 Decembrie n. în cimitirul din Unimăt.

Odihnească în pace!

— **Lupta cu câinii de mare.** Din Băshane se comunică o întâmplare înfiorătoare: Matrozii unui vapor, voind să prevină scufundarea vaporului au încercat scăpare pe bărci. Tărmurul nu era departe, dar valurile mării le au îm-

pedecat ajungerea lui. În decursul luptei cu valurile, i-a surprins o ceată de câini de mare, cari fiind fâmișni s'au aruncat asupra bărcilor, răpind pe matrozi unul după altul, în adâncul mării. Căpitanul și un matroz, au încercat să scape acățându-se de prora vaporului dar după un timp de vreo 8 ore căpitanul părăsi acum-ziișul înotând spre țarm. A căzut însă deasemenea prada câinilor. Singur matrozul rămânând, mai departe la prora, a scăpat cu viață. Șase zile nu și a părăsit ascunzișul așteptând mântuirea, ceea ce nesosind a încercat acelaș scăpare, ca și căpitanul. A înnotat spre țarm, unde la vreo trei zile în urmă au dat de el niște pescari, aflându-l în stare înconștientă aproape mort. Revenindu-și în fire a istorisit zguduitoră întâmplare pescarilor, cari au comunicat-o autorităților.

— **Groznică crimă din Viena.** Vineri seara s'a găsit în al XX-lea arondisment al Vienei cadavrul unei femei băgat într'un coș. Este vorba de o cusătoreasă în vîrstă de 40 de ani. Autorii crimei nu se cunosc. Poliția continuă cu cea mai mare energie cercetările în chestia cadavrului. Cercetările au rămas până acum fără rezultat. Se crede că este vorba de un asasinat.

Sâmbătă dimineața a fost arestată femeia Maria Barbonett în etate de 26 ani, soția divorțată a unui cismar. Maria Barbonett s'a mutat acum 4 zile în locuința unde a fost găsit coșul cu cadavrul. Ea a împrumutat acum două zile 2 coșuri dela mama sa, dintre cari a restituit mamei sale numai unul.

Poliția a arestat pe femeia divorțată Bartonek și pe un amant al ei sub bănuiala de-a fi omorât pe cusătoreasa Luisa Weiss, al căru cadavru a fost găsit într'un coș. S'a găsit în casa femeii Bartonek o parte din capul femeii Weiss înfășurat într'un număr de ziar iar în sobă restul de oase arse, pe cari medicii le cred că sînt oase de om.

— **Lozurile Loteriei Reuniunii Femeilor Române din Arad.** «Reuniunea Femeilor Române din Arad» aranjază pentru sporirea fondului de zidire a școlii de fete o *loterie de obiecte*, a cărei tragere va fi în primăvară!

Lozuri se află de vânzare și la Librăria «Tribunei» și la tipografia »Carmen« în Cluj. Prețul 1 cor. plus 10 fil. poșta. Recomandat 35 fil.

x **Atragem și pe calea aceasta atențiunea on. părinți,** ca cumpărările de Crăciun să le efectuiască la Kovács Béla magazin de modă pentru copii, Cluj-Kolozsvár Király tér nr. 1. În întreg Ardealul acesta este unicul magazin de articlii pentru îmbrăcăminte copiilor. Firma garantează pentru calitatea bună a mărfurilor ei și pentru serviciu prompt. În provincie trimete mostre din orice articlii în branșa aceasta.

Magazinul poate fi cercetat fără obligamentul de-a cumpăra.

ECONOMIE.

Banca culturală.

În Budapesta e pe cale de a se alcătui o bancă nouă ca formă și alcasă ca țintă.

Se înțelege că planuța bancă e unguerească și că urmărește scopuri politice, pentru întărirea și lățirea maghiarismului.

Drept pildă, vrednică de urmat — povestim aici planul alcătuirii acestei bănci:

Pentru cultura și literatura unguerească, ori corect pentru maghiarizare lucrează în Ungaria o mulțime de reuniuni unguerești. Noi mai mult știm despre »Emke« din Cluj, care face aproape minuni în rostul acesta. După »Emke« să înșirăm cu multă încredere reuniunea din Bănat zisă »Dél-magyarországi Kultur Egyesület.«

Această reuniune în plină lucrare a iscodit acum o nouă armă pentru scopurile sale.

Alcătuiește cu așezământul în Budapesta o bancă nouă, numită »Magyar Kultur Bank«. Capitalul acestei bănci s'ar aduna din darurile ce

le dă fiecare unguer pentru scopurile lor culturale.

Fiecare sumă dată, fie ori cât de mică îl dă dreptul celui ce-a înstit-o, să fie fondator (în loc de acționar) a băncii pînă la urmă. Fiecare dar formează o fundație și înstitutorul și cu o coroană macar, ajunge fondator și stăpîn al băncii.

Astfel alcătuită banca, ea nu va trebui să lucreze să dea dividende la acționari, că nu are, după ce pentru cîinste nime nu cere camătă.

Așa fiind întreg câștigul băncii se poate și de fapt se va și da pentru scopurile culturale ungurești.

Că aceste scopuri de ce soiuri sînt, o știm din vorbele lor, cu care motivează trebuințele alcătuirii unei astfel de bănci, când spun că »e lipsă de banca asta, ca prin ea să stăjinească lucrările băncilor naționaliste din Banat mai ales«.

Ținînd seamă de vorba înțeleaptă: »cu ce armă te atacă, cu același te spără«, să judecăm puțin asupra acestei mai noi armă:

An de an toți Românii de bine dăm de zece și sute de ori câte 1 coroană, când 1 florin, când mai mult, după putere și după avere — pentru scopuri culturale românești.

An de an ies din pungile noastre cel puțin 4—500 mii coroane, în afară de ce dau băncile noastre cam 100.000 coroane la an!

Și sumele astea mari să țărîm în pițule și coroane, după care numai rar se mai pot căuta roade.

Să socotim însă ce am putea face, dacă am primi și noi planul unei bănci culturale după pilda reuniunii ungurești D. M. K. E.

Să zicem de pildă că »Asociațiunea« noastră ar porni mișcarea pentru alcătuirea unei astfel de bănci culturale, așezându-o la loc potrivit.

În doi ani cel mult, cu pițule și cu coroane s'ar putea aduna direct și prin despărțăminte, cu un plan bine stabilit — cel puțin un milion coroane. Cu acest capital fără obligamente de dividendă s'ar putea ajunge la un câștig curat deja în primii ani de cel puțin 50—60.000 cor. și cu suma asta s'ar putea face minuni pe țărîmul nostru cultural și social și s'ar putea sprijini literatura și cartea românească în o măsură aproape fabuloasă, pentru noi, dedați să ne izbim la tot pasul de sărăcie!

Ce-ar zice cei chemați să se facă o încercare?
»Tovărășta«. V. C. O.

BIBLIOGRAFII.

A spărut »Căminul Nostru« revistă săptămânală, anul I Nr. 5. sub îngrijirea lui I. Boteni.

Cuprinsul: St. Pop Licesul Modern (dintr-o convîntuire rostită la liceul Sf. Sava). V. Eftimiu, Căntere de toamnă (poezie). O. Lugosiuanu, Primele studii de desen ale lui Gh. Asachi: Nichifor Crainic, Văru Dionis (poezie). S. A. Criza din partidul național de peste Munți (Cronica chestiei naționale). A. Popovici-Bănățeanu, Casa ei (poezie).

Notițe, Cronică (Viața nouă, Ramuri), Posta redacției, Publicații primite. Apare Vinerea. Un număr 20 bani. — Abonamentul 12 coroane pe an.

București. Redacția și administrația, strada Ciopârțari-vechi, 51 bis.

La librăria »Tribunei« din Arad, str. Deák-Ferenc nr. 20, se află de vânzare: Octavian C. Tăslăuanu: »Informații literare și culturale«, 1908 până în 1910, à 2 coroane plus 20 fil. porto.

La Librăria Tribunei se află de vânzare:
Cărți poștale ilustrate de Crăciun,
cu inscripțiune românească și anume:

Năsterea Domnului,
Ingeri cu pom de Crăciun.
Copilași cu pom de Crăciun.
Dame frumoase de Crăciun.
Peisaguri de iarnă cu stea, etc. etc.
Bucata costă 6, 8, 10, 12, 14 și 16 fileri.

Cărți poștale ilustrate pentru grătulări de anul nou:

Purcel în europian, cu potcoavă etc.
Purcel gratulând à 6 fil.
Hornari gratulând à 6 fil.
Copil cu Purcel à 12 fil.
Copii gratulând à 14 fileri.
Chipuri hazlii à 8—10 fil.
Dame frumoase cu copil à 14—16 fil.
Copilași ca hornari à 16 fil. ș. a.
» B.bl. copiilor și a tinerimii vol. III. 1.—
» » » » » » » » » IV. 1.—
Poezii pentru copil, culese și publ. de G. H. 150
Popo, cum au petrecut 3 copii în Italia . 3.—
Povești din 1001 nopți 3.—
Cartea ilustrată pentru copii și copile de G. Simu 3.—
Povești cu multe chipuri 1.—
Teatru Basmă și Poezii pentru copii și tinerime 2.—

Cadouri de Crăciun pentru copii.

50 de istorioare morale pentru băieți și băiete de amicul copiilor cu 6 chipuri colorate (cartonată) 80
100 basme și istorioare pentru copil după difuziți autori streini de Ioana Corneila Delatissima 250
Ciorap de piele, povești americane de I. Fenimore Cooper, prelucrate de Smara cu 11 ilustrațiuni 3.—
Adelina-Olteanu-Malor. Biblioteca copiilor
» vol. I. 1.60
» Biblioteca copiilor, vol. II. 1.60

La Librăria Tribunei se află de vânzare următoarele Călindare:

Calendarul „Minervei“

Prețul e 140 Cor. plus porto 72 fil.
Calendarul se pot trimite numai ca pachet, ca să nu fie confiscate la poștă.

Calendarul »Lumea Ilustrată« à 150 (20 fileri porto).

Calendarul Național à 40 fil. (5 fil. porto).

Calendarul Poporului à 40 fil. (5 fil. porto).

Calendarul diecezan (Arad) cu șemalism 50 fil (10 fil. porto).

Calendarul diecezan (Arad) fără șemalism 30 fil (10 fil. porto.)

»Posnașul« Călindar umoristic ilustrat à 60 fil. (5 fil. porto).

Calendarul Săteanului à 30 fil. (5 fil. porto).

»Amicul Săteanului« à 70 fil. (10 fil. porto).

Calendarul cu litere cyrile à 50 fil. (5 fileri porto).

Calendar de părete (block) à 1 cor. + 20 fil. porto.

A spărut: În ediția »Carmen« (Petru Barțiu) Calendarul dela Cluj pe anul 1911 cu un interesant cuprins și ilustrațiuni (August. Bunea, Princesa Elisabeta, Balul costumat din Arad etc. Prețul 20 fileri).

La Librăria Tribunei se află de vânzare + 10—20—30—80 fileri porto, de curînd apărute următoarele cărți:

Dr. V. Bianu:

Doctorul de casă sau Dicționarul sănătății.

Foarte recomandat pentru toți, mai cu seamă cărturarilor, preoților și învățătorilor.

à 14 Cor.

N. Iorga:

Viața femeilor în trecutul românesc.

à 175 Cor.

G. Dobrogeanu Gherea:

NEOIOBĂGIA.

Studiu economico-sociologic al problemei noastre agrare.

à 350 Cor.

Dr. Eraclie Sterian:

Educația Sexelor.

Ediția III-a. à 150 Cor.

Andrè Chénier:

Oaristys. Bucolică după Teocrit. à 15 fil.

Preotul Gr. G. Petrov:

Nu din partea aceea, sau datorie de episcop. Poveste. à 50 fil.

Dr. F. Grünfeld:

Secretele sexuale.

à 1— Cor.

Stavrinos:

Povestea lui Mihai Vodă Viteazul. à 15 fileri.

N. Iorga:

Balada populară românească.

Originea și ciclurile ei. à 20 fil.

I. Corbu, Ad Astra!

Astronomie populară în icoane.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.
(200 coroane întrate din vânzarea acestor cărți sunt menite victimelor anului 1910.)

Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Scăderea poporației creștine și înmulțirea jidanilor în orașele României. Cause și remedii. Trei prelegeri ținute la Vălenii de Munte. — Cu o prefață de A. C. Cuza, profesor. à 60 fileri.

Biblioteca populară Socec No 101—103.
Edgar Allan Poe: Nuvele extraordinare. Traducere de Barbu Constantinescu. à 80 fileri.

Cereți catalogul de cărți gratuit.

Pentru limbă. Câteva spicuri din dicționarul greșelilor noastre de limbă de Axente Banciu profesor à 30 fil. plus 5 fil. porto.

Culegere de diferite cântece cuprinzând: hore, doine, sârbe, cântece de petrecere, marșuri, serenade, cântece populare și diverse. Intocmită de Ioan I. Ciurcu à 70 fil.

N. Iorga Istoria literaturii românești vol. I 5.—
N. Iorga » » » » » » » » » vol. II 5.—
N. Iorga: Les dernieres elections en Hongrie et les Roumains. (Iuin 1910) 20 fil.

Posta Redacției.

O conferință despre Tolstol. Apreciați conferința mai mult din considerații de interes cultural local. S'au citit în multe părți conferințe cu acelaș subiect, fără ca autorii să rivnească pentru atâta lucru coloane întregi în fața celei mai întinse publicități. Înregistrarea ei s'ar fi putut face în cadrele unei corespondențe. Cititorii noștri de altfel ar primi numai informații cunoscute deja. Să ne mai scrieți. Salutări.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și cons.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Ellz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Ministerul Finanțelor.
Direcțiunea Comptabilității Generale
a Statului și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 101862. 22 Noembrie 1910.

Publicatiune.

A 10 a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% am. t. din 1905 (rentă conv.), împrumutul de Lei 424.613.000 se va efectua în ziua de 20 Dec. 1910 (2 Ian. 1911), ora 10 a. m. în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în »Monitorul Oficial» Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru valoare nominală de Lei 2.619.500 în proporția următoare:

5 titluri de câte 20.000 Lei	100.000
316 » » » 5.000 »	1.580.000
1.878 » » » 500 »	939.000

2.199 titluri pentru o valoare nominală de Lei 2.619.000

Publicul este rugat a asista la tragere.

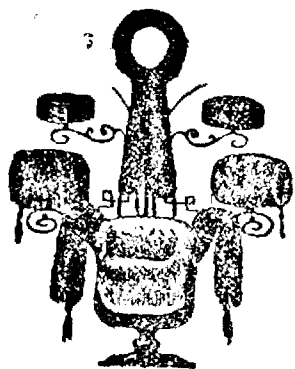
Directorul Comptabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice.
D. Vbrovici.

Un candidat de avocat român

care e versat în cauzele (sumare) dela judecătoria cercuală și în deosebit să pricepe la cartea funduală *află aplicare momentan* pe lângă condițiuni favorabile în cancelaria advocațională alui *Dr. Coloman Hadházy* din Salonta mare (Nagyszalonta). Doritorii să se adreseze lui *Petru Păcală*, candidat de avocat în cancelaria susnumitului avocat.

Magazinul de blănărie și cojocărie
= **Ragályi János** =
Temesvár, Kossuth Lajos-tér 2.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie **bogatul asortiment de blănărie** cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, — manșoane, boale căciuli pentru domni și doamne ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. —

Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-u rang.

Caut doi învățăcei

cari poșed limba română și maghiară și poșed barem una clasă gimnazială, pelângă condițiuni de tot favorabile.

Traian Baicu,
comersant în Zalánia

Credit pe ipotecă, pe cambie
și pentru oficanți
mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

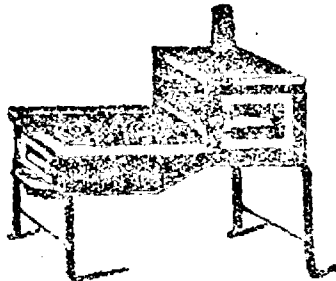
Telefon nr. 376.

GERGELY ANDRÁS
— tinichier (bădigar) —

Mare magazin de vietre de fier (șparcherturi)

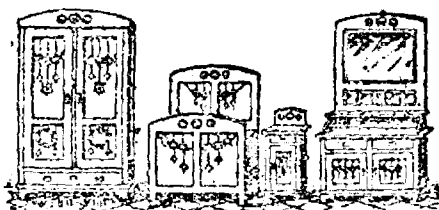
Ciuj-Kolozsvár, Óvár,
Strada Mátyás király.

Comandele și reparațiile se primesc și execută prompt și conștiințios. Prețuri convenabile.

Schuster Ferencz

măsar pentru zidiri și mobile în
Temesvár-Erzsébetváros, Korona-u. 18.

Execută după planuri proprii sau străine
mobile
pentru dormitoare, prânzitoare și saloane precum și aranjamente pentru cancelarii și prăvălii cu prețuri moderate.

Invenție nouă! Invenție nouă!
Moară de oțel pentru întrebuintare în economie și acasă, macină excelent orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de 6 ani, 1 kilogram pe minut - pe lângă garanță și numai într'o mărime.
Prețul 14 coroane.

Fac aparate pentru desfăcerea sămânței de lucernă și trifoiu de mână cu puterea ori cu mâna, de aplica în mașina de îmblătit ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebă.

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparaturi de mașini

ORADEA-MARE
Nagyvárad) Vilanytelep mellett.

Darurile de nuntă cele mai potrivite!

Foarte mare asortiment de sticle porțelană, maiolică, alpaca de Berndorf, artici de argint Alpaca lampă, tacămuri de masă patentate, sticlării pentru otelieri, păhare pentru bere și vin, în cadrarea de icoane. Arzătoarea Wolfram cu 70% economisire.

Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios

HECKER și KLUDSZKY

urmașii lui Kaufmann Jakob
prăvălie de sticlării și porțelană
Lugoș, Str. Széchenyi 11.
(Vis-à-vis de fotografatul Naschitz.)

Telefon Interurban No 224. —

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și institut pentru spălatul rufelor cu aburi, în ALBA IULIA - Gyulafehérvár. Széchenyi-u. (îngă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și ori-ce lucruri din branșa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Din gură 'n gură merge vestea bucuroasă de Crăciun că renumitul atelier fotografic **ERVIN KARGER, Lugoș** Strada Bisericii

deja numai pentru 8 cor. execută după oricare fotografie:

Înmăririi de platină în mărime naturală (Passepartout) ca cadourile de Crăciun. —

Surprindetivă părinții!

Surprindetivă copiii!

Măsură: 30x40 cm. numai Cor. 8.—, mărimea II-a 50—60 cm. numai Cor. 15.—, mai mare decât mărimea naturală 64x100 cm. numai Cor. 20.—

Renumele firmei mele garantează lucrările artistice; numai lucrări de artă!!

Lucrări slabe sunt escluse! Expediare de 2 ori în 48 ore!

Serviciu prompt și conștiințios. Lucrările neconvenabile să mi-să retrimită.

Caut
un candid. de avocat
cu praxă
pe lângă condițiuni cât se poate de favorabile.

Dr. Aurel Nyilvan, avocat
în Nagysomkút.

Wurmlinger Mátyás,

lăcătar specialist pentru edificii.

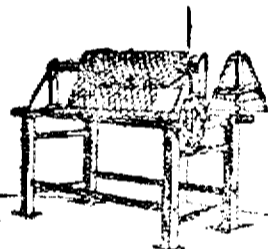
Intreprindere pentru organizarea electricității și sfredelirea adâncă a fântânelor arteziane în
Lugoj, str. Weis nr. 6.

Primul
atelier de
reparaturi
din Lugoj.

Intreprindem și executăm tot felul de
lucru și reparaturi ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri ce aparțin branșei de lăcătar.

Sfredelirea fântânelor artezice
pe lângă prețuri moderate.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI, Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Primlucrător mijlocesc. —

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

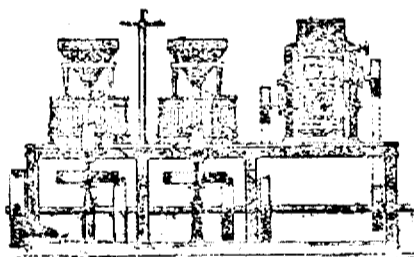
Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

— Premiat la 6 expoziții. —

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA

1909 28 Noembrie.	ACTIV	1910. 30 Noembrie. 27 Noembrie.
135948624	96178624 Rezerva metalică Aur 121065195	172070994 171908195
417674	39770000 " Trate Aur 50843000	473303 491725
7759403	Argint și diverse monete	139217344 134542874
34541913	Portofoliu Român și Străin	30617547 30214879
11999909	" Impr. pe ef. publice 16773100	11999862 11999862
15011901	" " " în cont cor. 13441779	14644896 14644896
3146621	Efectele Capital. Social	3044621 3044621
5993117	Efectele fondului de rezervă	6002088 6002088
707226	" " " amortizarea imob. și material	719508 719732
834000	Imobile	894703 902894
111477440	Mobilier și Mașini de Imprimerie	109661850 109894375
38253686	Cheltueli de Administrație	23915777 31036147
55566387	Depozite libere	38377305 37766949
490897901	" " & provisoriu	553639798 553170237
12000000	Conturi de valori	29185007 30226272
26095066	Conturi diverse, Sold.	553639798 553170237
4052272		
303721200	PASIV	
2237648	Capital 12000000	12000000
2016311	Fond de rezervă 28682744	28682744
111477440	Fondul amortizării imobilelor și material 4300540	4300540
28397964	Bilete de Bancă în circulație 365432920	365432920
49897901	Profituri și pierderi 2341543	2341543
	Dobânzi și beneficii diverse 2035194	2151443
	Depozite de retras 109661850	109894375
	" " & provisoriu	
	Conturi diverse, sold	
	Scomptul 5/0. " Dobânda 5/0.	

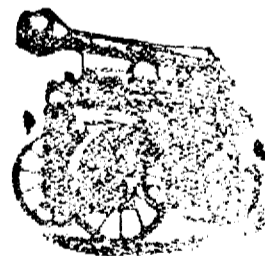
Ofere

motoare cu benzin și olei brut, locomobile motoare absorbitoare de gaze. Mașini motoare cu benzin automobile pentru arat și imblătit. Primește totfelul de montări pentru mașini, mașini cu aburi, stabilimente industriale și încălzirea cu aburi, precum și executarea a totfelul de aliaje de fier și metale,

montarea deplină a morilor

și reparări în branșa aceasta.

Garanță deplină, serviciu prompt, prețuri ieftine.

KÁLNÁIS.

fabrică de motoare și turnătorie de fier
în Murăș-Oșorhei-Marosvásárhely

Izay și Rigó

magazin de
I u rang de albituri gata de pânză albituri de pat și pânzeturile de masă
Cluj—Kolozsvar, Strada Deák Ferencz Nr. 4.

Prețuri fixe moderate.

Mare sortiment de
mărfuri din patrie.

Primește totfelul de executări de

TRUSOURI

cu orice prețuri, la chemarea în
provincă arată cu plăcere colecția

:: :: de mustre. :: ::

Asortiment mare și frumos.

Pânză de in de Rumburg.

Pânză de in de Irlanda.

Pânză de in de Kreász.

BUMBA C

de Damast și Grádli.

ALBITURI GATA

pentru femei, bărbați și copii,

ALBITURI PENTRU PAT,

NAFRAMI DE BUZUNAR.

CIORAPI etc.

PANZETURI ALBE

și **COLORATE** pentru masă.

In 1904 a câștigat dela societatea din Budapesta a vopsitorilor auritorilor și instruitorilor diplomă.

Taferner Antal

auritor de biserici și saloane

Versecz, Temesvári-u 20.

Primește spre executare, conform planului aurire și reparare, iconostase, altare, s. mormânt, acoperiș de turnuri, aranjamente bisericesti apoi pregătirea tuturor lucrărilor de bransa aceeași precum și repararea și vopsirea de nou a monumentelor deasemenea și orice leane bisericesti. La dorință pregătesc prospect; pentru vederea lucrărilor in provincia merg pe — — — speșele mele proprii. — — —

Execuție promptă. Serviciu conștiințios.

Prinul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrica de pietrii monumentale

VERSTENBREIN TAMÁS OS TARSÁ

sculptor și măiestru pietrar.

Atelierul central al magazinei. Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József-u. 25.

Bireul Central:

Nagyakeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

Atențiune!

Atențiune

Ieftin se poate cumpăra numai la

Magazinul de concurență (Verseny áruház)

Arad, Strada Asztalos Sándor

Cămașă femeiască din șifon R. dela 75 cr.	Cămașă p. bărbați din șifon R.R. dela 99 cr.
Pantaloni p. femei „ „ „ 74 „	Cămașă de iarnă „ 25 „
Rochie de desubt I dublă „ 125 „	Oulere, numai „ 7 „
Rochie de desubt din lister I db „ 125 „	Manșete, părechia „ 8-19 „
Rochie de desubt din mătasă „ 375 „	Ciorapi 8 părechii 50, 90 și „ 100 „
Băst p. scutirea corsetului „ 52 „	Apărător de mătasă p. guler „ 68 „
Rochie de desubt din batist „ 125 „	Mănuși glacé, părechea „ 50 „
Mătasă Taft 1 m. „ 82 „	Șal de mătasă „ 38 „
Mătasă cu șiruri metru „ 82 „	Congr pentru lucru de mână „ 125 „
Haine p. copii „ 75 „	Dantelă, metru „ 1 „
Năfrămuțe, ăuzina „ 68 „	Materie de dantelă „ 25 „

Rugăm onor. public cumpărător să se convingă despre lef înățatea mărfurilor nea-tre. Cu stlmă:

Geiger Gyula fiai.

Bluză 1 fl. 25 cr.
1 metru de pănură 75 cr.

Filiala ocului mai mare magazin de dantele din Ungaria de sud.

= Atelierul de fotografiat a lui =
CSIZHEGYI SÁNDOR
 Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.
 (Lângă farmacia lui Hintz).
 Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în ulei, specialități pe pânze ori mătase cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, piața Mátyás király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.
 Referindu-vă la „Tribuna“ veți avea favor în prețuri.

Zorger György

lăcătar artistic și pentru clădiri
 Nagyvárad, Körös-utca 9.

Pregătește orice lucrări din acest ram, cât și reparaturi ca scări, coridoare, cerdacuri, grilaje, căminuri, porți, ferărie pentru portale și clădiri, deasemenea repararea și prefacerea caselor verthelmiane etc. aranjament pentru măcelării și căsapii, basrele-furi, strungărie de met. l aranjamente pentru biserici in execuție splendidă.

Desemnuri și prospecte se trimite gratuit.

Gramofone și plăci, Aprinzători original „Imperator“, lămpioane de buzunar

se găesc mai ieftin în marele magazin de fabrică a lui

Tóth József, Szeged, Könyök-u 3.

Vânzare și pe rate.
 Cereți gratuit prospectul de prețuri.
 Se caută revanzători.

Báró Kemény József. Fabrică de mașini „HUNGARIA“ societate comandită Déva.

Pregătește și ține în depozit:

Tot-felul de mașini economice.
 Garnituri de motoare cu benzin și ulei pentru trier, in toată mărimea. Tot-felul de motoare stabile și mașini cu aburi de 1 cal putere și până la 500. Plănuirea de stabilimente pentru lumină electrică și pentru putere transpunătoare, instalarea castelelor și economiilor cu lumină electrică. Plănuirea și construirea de mori pentru urluit, măcinat și cherestreae. Apaducte și fântâni. Recomandă fabrica sa aranjată modern cu deosebire pentru repararea a tot-felul de mașini economice și a altor mașini și automobile. — Specialități: instalarea de camere răcoritoare, stabilimente pentru fabricarea de ghiață, lăptării și fabrica de cașuri și repararea canelor.

Stațiuni de automobile.

NAGY JÓZSEF, sculptor.
Fabrică cu instalații electrice pentru orice
mobile de marmor, granit, sienit și mar-
mor de labrador. — Brașov—Brassó.

Primește orice
lucrări de sculp-
tură, precum
și pietre sepul-
crale, monumente, mau-
zolee din orice fel de
piatră. Prețuri moderate.

**Haas =
Károly**

primul armurar și optician din
Szabadka, Egres-u. (Uri Kasinó).

Mare asortiment de
arme și biciclete

de cea mai bună fabricație precum și părțile constitutive ale
acestora. Se primesc pe lângă garanția și prețuri moderate tot-
felul de reparaturi de arme de orice soi, mașini de cusut, bici-
cete gramofone, mașini de scris, precum și prefacere armelor
și orice lucrări din acest ram. Serviciu punctual și conștiincios

HOFFMANN SÁNDOR, Arad, Edificiul Teatrului.

Mare asortiment de:

Confecțiune p. dame

Paltoane de iarnă pentru băieți.

**Stofe, catifele și materii
pentru vestminte de casă.**

Barcheturi, Tenise, Pânze și Albituri.

Cumpărare ocazională de câteva bucăți de

COVOARE PERSIANE.

Se primesc și dol învățacei bune.

S'a început deja marea expoziție de Crăciun, la

Fiți atenți la firmă! — **REICHEL.** — Fiți atenți la firmă!

In bazarul de concurență, vis-à-vis cu statuia „Libertății”.

Asortiment uriaș de jucării de copii și obiecte de lux, cu prețuri cari n'au mai existat. In grupuri de 5, 16, 25, 45 și 90 împăc.

Ca orientare pentru public dăm următoarele informații:

Grupa 25.

Ciasornic cu mașinărie, tren, automobil, closon omnibus, jucărie sunătoare, mașină de călcat de nickel, piano cu 8 tonuri, cărți cu chipuri indistrugibile, cărți de povești: Robinson, Grün, Andersen. Lumea basmelor tinereții, jocuri de societate, păpuși îmbrăcate în număr mai mare de 100 păpuși veritabile franceze în mărime de 22 centimetri, ciasornice de buzunar cu trăgător, vatre de casă, măști în număr mare, animale de tinichea, roțile sunătoare, creion în formă de cheie, cuțite, creioane și tocure, săbii, puști, chipiuri, vioare, mobile de casă, recvizite de bucătărie, soldați de fier, păpuși de celuloid indistrugibile, figuri de jucat etc.

Grupa 45.

Ciasornic de tras cu mașinărie, trăsuri electrice cu conduct superior, automobil cu vagoane colorate de tras, un acrobat puternic, closoni, și tot felul de animale, omnibus — motor, vapoare, noutăți de ceasuri sunătoare, armă de casă ideală cu tablă de țintă, trăsura de purtat, echipament întreg de soldat, baionetă cu piele lustruită cu lac, serviciu de porcelan pentru șase persoane, miel cu tonuri muzicale, soldat puternic de nedistrus 6 bucăți, cărți cu chipuri și cu povești, trăsura de păpuși cu roate de gumă, vase de culină din tinichea, odaie de baie aranjată, mașină de călcat din fier, mojar, stringător de bani cu ciasornic și clopoțel, domino de os, păpuși de mari gumă, iepure îndoit regulabil, closoni regulabili, tipografii pentru copii, de mână, laterne magice, mașini de aburi veritabile, cuburi ilustrate 12 la număr, zidărie de piatră ca joc pentru copii, dulap, mașină pentru socotit, de copii, dobe cari se pot șuruba ca regulador, etc. etc.

Grupa 90.

Animale regulabile trase cu piele, mici, mari, cu voce și animale din masche, vase frumoase, soldați indistrugibili călări, menagerii, trenuri regulabile cu șine, tot felul de figuri și animale, și mașini de vapor, corăbii, scrinuri „Ripiter” de piatră ferestrău de strugar cu garnitură, figure de șac puternice cu tablă de închis, domine de os cu 45 de figuri și 100 și 100 alte articole.

Păpuși solide franceze mișcătoare.

Mărime în centimetri: 26 28 30 32 34 36 39 42 46 50 54 58 64
85 40 45 50 60 80 90 110 145 160 180 240 250
afară de aceasta un mare asortiment de păpuși de piele, păpuși îmbrăcate sau de celuloidă.

Păpușele cumpărate la mine le repar eu, în caz dacă
: : se strică, și primesc tot felul de reparări posibile. : :

Mare asortiment în decoruri pentru pom de Crăciun.

Mare expoziție de gramofone cu ton de oțel, începând dela 9 fl., mare asortiment în plăci duble cu 1-50 cr. Fonografe surprinzător
de 1-ftine, 2-50 cr. cele mai bune tuburi cu 60 cr.

Cai cu leagăn de toate mărimile dela 1 fl.

Obiecte de lux:

Album de ilustrate din plüsch dela 45 cr. In sus, album de suvenire de plüsch dela 25 cr. In sus, cas te de cusut, serviciu cu farfurii 90 cr., serviciu de țuică 45 cr., uriaș magazin în obiecte pentru spălat, mâncat, de ceau, mai departe portofoliu de pie brodate, vase de flori, ciasornice, marmoră sculptată mese mici de gust, serviciu de fumat de bronz și nenumărate alte obiecte

Cumpărare de ocazie din obiecte de argint de China. — Umbrele bărbătești de mătase cu margine de otoman 1 fl. 70 cr. și încă multe obiecte neînșirate aici.

Trăsuri de copii mare asortiment dela 4 fl. 50 cr. în sus.

Pentru fiecare cumpărător se dă gratis o fotografie mărită

Fiți atenți la firmă!

Bazarul de teatru.